

ZASADY OBLICZANIA DOCHODU W RODZINIE STUDENTA

Sytuację materialną studenta ubiegającego się o stypendium socjalne tj. miesięczną wysokość dochodu przypadającą na osobę w rodzinie studenta, ustala się na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255, z późn. zm.). Art. 3 pkt 1 tej ustawy wymienia dochody brane pod uwagę przy ustalaniu sytuacji materialnej.

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 205, poz. 1212) zmieniająca przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) stosowane przy ustalaniu miesięcznej wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne, w szczególności:

- **w art. 3 pkt 1 lit. a** – doprecyzowano definicję dochodu w zakresie dochodów opodatkowanych podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Obecnie dochodem tym są przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 (podatek według skali podatkowej), art. 30b (podatek od dochodu m. in. z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów), art. 30c (podatek liniowy od dochodu z działalności gospodarczej) i art. 30e (podatek od dochodu z odpłatnego zbycia nieruchomości) ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.), pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne;
- **w art. 3 pkt 1 lit. c tiret piętnaste i dwudzieste ósme** – dokonano zmiany katalogu świadczeń pomocy materialnej i stypendiów stanowiących dochód w przypadku ubiegania się o świadczenia rodzinne, m. in. wyłączono stypendia rektora dla najlepszych studentów, stypendia dla najlepszych doktorantów oraz stypendia ministra za osiągnięcia w nauce i za wybitne osiągnięcia sportowe (od 1 października 2012 r. – stypendia ministra za wybitne osiągnięcia). Rozpatrując wniosek studenta o przyznanie stypendium socjalnego przepisy te stosuje się z zastrzeżeniem, że do dochodu rodziny studenta nie wlicza się świadczeń wymienionych w art. 179 ust. 5 pkt 2-5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.);
- **w art. 3 pkt 2 i 2a** – doprecyzowano definicję dochodu rodziny, który obecnie stanowi suma dochodów członków rodziny, rozumianych jako przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, z zastrzeżeniem przepisów o dochodzie uzyskanym i utraconym;
- **w art. 3 pkt 15a** – uaktualnienie definicji przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego poprzez przywołanie aktualnych aktów prawa europejskiego regulujących kwestie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- **w art. 3 pkt 23** – uzupełniono definicję dochodów utraconych dodatkowo o utratę zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego,

przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, a także utratę zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń;

- **w art. 3 pkt 24** – uzupełniono definicję dochodów uzyskanych dodatkowo o uzyskanie zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;
- **w art. 5 ust. 4** – wprowadzono do ustawy mechanizm uwzględniania dochodu utraconego. W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając jego dochód, nie uwzględnia się dochodu utraconego;
- **w art. 5 ust. 4a i 4b** – wprowadzono do ustawy mechanizm uwzględniania dochodu uzyskanego:
  - w przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, ustalając jego dochód, uzyskany w tym roku dochód dzieli się przez liczbę miesięcy, w których dochód ten został osiągnięty, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w dniu ustalania prawa do świadczeń rodzinnych,
  - w przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny po roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, jego dochód ustala się na podstawie dochodu powiększonego o kwotę uzyskanego dochodu z miesiąca następującego po miesiącu, w którym dochód został osiągnięty, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w dniu ustalania prawa do świadczeń.

Ponadto w dniu 1 sierpnia 2017 weszło w życie rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466), które zastąpiło wcześniej obowiązujące w tym zakresie rozporządzenie z dnia 1 stycznia 2012 r.

Nowe rozporządzenie nie zawiera już regulacji dotyczących ustalania dochodu w przypadku utraty lub uzyskania dochodu przez członka rodziny (zostały one przeniesione do ustawy o świadczeniach rodzinnych), oraz wzoru, według którego wyliczana była składka na ubezpieczenie zdrowotne pomniejszająca dochód opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych lub zryczałtowanym podatkiem dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

W związku z powyższym, student ubiegający się o stypendium socjalne obowiązany jest udokumentować pełną wysokość poniesionej składki na ubezpieczenie zdrowotne (tj. sumę wysokości składki odliczonej od podatku oraz odliczonej od dochodu).

Definicja rodziny

Wyliczając dochód należy posługiwać się definicją rodziny zapisaną w ustawie o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którą za członków rodziny uważa się:

1. studenta;
2. małżonka, a także będące na utrzymaniu studenta lub jego małżonka dzieci niepełnoletnie, pobierające naukę do ukończenia 26 roku życia, niepełnosprawne bez względu na wiek;
3. rodziców lub opiekunów prawnych studenta i będące na ich utrzymaniu dzieci niepełnoletnie, pobierające naukę do ukończenia 26 roku życia, niepełnosprawne bez względu na wiek.

W przypadku, gdy student zawrze związek małżeński po roku kalendarzowym, z którego dokumentuje się dochody, ale przed dniem złożenia wniosku o pomoc materialną, w celu ustalenia prawa do stypendium socjalnego należy uwzględnić dochody małżonka za rok podatkowy poprzedzający rok akademicki, na który świadczenie ma być przyznane.

Fakt zawarcia małżeństwa dokumentuje się odpisem skróconym aktu małżeństwa.

Student samodzielny finansowo

Student jest samodzielny finansowo, jeżeli on lub jego małżonek spełnia łącznie następujące warunki:

1. posiadał stałe źródło dochodów w ostatnim roku podatkowym,
2. posiada stałe źródło dochodów w roku bieżącym,
3. jego miesięczny dochód w okresach o którym mowa w pkt.1 i 2 jest nie mniejszy niż 1051,7 zł netto,
4. nie złożył oświadczenia o prowadzeniu wspólnie gospodarstwa domowego z rodzicami.

Stale źródło dochodu może wynikać z: umowy o pracę, umowy o dzieło/zlecenie, przyznanych rent, alimentów. Powyższa definicja obowiązuje wszystkich studentów bez względu na wiek. Fakt nie zamieszkiwania z rodzicami bez spełnienia w/w wymagań nie oznacza samodzielności finansowej studenta. Studenci, którzy zaczęli uzyskiwać stałe źródło dochodu w trakcie ubiegłego roku, a chcą być traktowani jako osoby samodzielne finansowo są zobowiązani do udokumentowania tego faktu kserokopiami umów, decyzji o przyznaniu rent czy alimentów.

UWAGA! Dochody z tytułu świadczeń rodzinnych, z pomocy społecznej, dopłaty bezpośrednie dla rolników z UE, stypendia dla studentów przyznawane przez uczelnie, stypendia unijne nie są brane pod uwagę przy liczeniu dochodu studenta dla celów stypendialnych.

Ważne przy wyliczeniu dochodu:

1. W przypadku rolników dochód roczny wyliczany jest wg równania: $DOCHÓD\ ROZNY = LICZBA\ HA\ PRZELICZENIOWYCH \times 3819\ zł$ zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 22 września 2021 r.
2. Osoby posiadające grunty rolne lub rozliczające się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym również są zobowiązane do dostarczenia zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych (nawet, jeżeli nie uzyskały z roku ubiegłym żadnych dochodów z tego tytułu).
3. W przypadku, gdy student nie załącza kopii aktu zgonu rodzica lub wyroku sądowego zasądzającego wysokość alimentów, musi bezwzględnie wliczyć do członków rodziny oboje rodziców i uwzględnić ich dochody – nawet jeżeli rodzice nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego.

Dochód utracony/dochód uzyskany:

W przypadku, gdy sytuacja studenta lub członka rodziny studenta zmieniła się w stosunku do informacji zawartych w zaświadczeniu z Urzędu Skarbowego, dochód w rodzinie studenta jest korygowany o kwotę dochodu utraconego lub uzyskanego.
Utrata dochodu oznacza utratę dochodu spowodowaną:

- uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego,
- utratą prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych,
- utratą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
- utratą zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej, z wyjątkiem rent przyznanych rolnikom w związku z przekazaniem lub dzierżawą gospodarstwa rolnego,
- wyrejestrowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej
- utratą zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;
- utratą zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny, w roku kalendarzowym poprzedzającym rok akademicki (2020 r.) lub po tym roku (2021 r.), ustalając dochód, nie uwzględnia się dochodu utraconego.

Utratę dochodu przez studenta lub członka jego rodziny dokumentuje się zaświadczeniem płatnika dochodu albo innym dokumentem potwierdzającym fakt utraty dochodu (w przypadku dochodów nieopodatkowanych, ryczałtu lub karty podatkowej) zawierającym informację o kwocie utraconego dochodu. W zależności od rodzaju dochodu zaświadczenie lub oświadczenie powinno zawierać wszystkie składniki dochodu, które wykazywane są na wzorach tych dokumentów.

Nie stanowi utraty dochodu przebywanie na urlopie bezpłatnym.

Uzyskanie dochodu oznacza uzyskanie dochodu spowodowane:

- zakończeniem urlopu wychowawczego,
- uzyskaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium w wysokości zasiłku dla bezrobotnych,
- uzyskaniem zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
- uzyskaniem zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej, z wyjątkiem rent przyznanych rolnikom w związku z przekazaniem lub dzierżawą gospodarstwa rolnego,
- rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej
- uzyskaniem zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym rok akademicki (2020 r.), ustalając dochód, uzyskany w tym roku dochód dzieli się przez liczbę miesięcy, w których dochód ten został osiągnięty, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w dniu ustalania prawa do stypendium.

W przypadku uzyskania dochodu po roku kalendarzowym poprzedzającym rok akademicki (2021 r.) kwotę dochodu uzyskanego stanowi dochód z miesiąca następującego po miesiącu, w którym dochód został osiągnięty, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w dniu ustalania prawa do stypendium.

Wysokość dochodu uzyskanego z miesiąca następującego po miesiącu, w którym dochód został osiągnięty dokumentuje się:

- zaświadczeniem wystawionym przez płatnika dochodu, jeżeli jest to dochód opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, 30b, 30c i 30e ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j. t. Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307, z późn. zm.), z wyjątkiem działalności pozarolniczej;
- zaświadczeniem wystawionym przez płatnika dochodu lub innym dokumentem, jeżeli jest to dochód niepodlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- zaświadczeniem z urzędu skarbowego, w przypadku osiągnięcia dochodu z działalności pozarolniczej opodatkowanej podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, 30b, 30c i 30e ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j. t. Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307, z późn. zm.).
- oświadczeniem, w przypadku osiągnięcia dochodów z działalności pozarolniczej opodatkowanej na zasadach określonych w przepisach o zryczałtowanym podatku dochodowym.

Zmiana warunków zatrudnienia nie stanowi uzyskania dochodu (np. wzrost wynagrodzenia, zwiększenie wymiaru etatu) ani utraty dochodu (np. zmniejszenie wynagrodzenia, zmniejszenie wymiaru etatu).